

LIETUVOS STUDENTŲ SĄJUNGOS AUKŠTOJO MOKSLO VIZIJOS GAIRĖS

AUKŠTOJO MOKSLO PASKIRTIS

Lietuvos studentų sąjunga, priimdama šias aukštojo mokslo vizijos gaires, tvirtina, kad aukštojo mokslo paskirtis yra kurti darnią ir demokratišką, socialiai, kultūriškai ir technologiškai pažangią visuomenę. Aukštasis mokslas atlieka šią funkciją telkdamas, vystydamas ir perduodamas (ateities kartoms) visuomenės intelektualinį ir kultūrinį paveldą bei skleisdamas jį visuomenėje. Visuomenės intelektualinis ir kultūrinis paveldas yra saugomas, įprasminamas ir vystomas aukštųjų mokyklų bendruomenėms vykdant mokslinius tyrimus, kurie kuria bei plečia naujas žinias, idėjas, technologijas bei prisideda prie šiuolaikinių visuomenės problemų identifikavimo ir sprendimo.

Vykdydamos mokymo funkciją aukštosios mokyklos savo siūlomų studijų programų turinį turi grįsti naujausiais moksliniais pasiekimais, taip išpildant mokslo ir mokymo vienovės principą. Aukštosios mokyklos išsilavinimo siekiantiems asmenims turi suteikti ne tik profesines žinias ir įgūdžius, kurie leistų absolventui sėkmingai įsitraukti į darbo rinką, bet ir sudaryti sąlygas socializacijai ir savęs pažinimui bei lavinti jų protą, suteikiant bendrąsias kompetencijas – gebėjimą kritiškai vertinti aplinką, stebėti ir analizuoti tendencijas bei reiškinius, sisteminti žinias ir kūrybiškai spręsti problemas. Žinių, gebėjimų, vertybių ir požiūrių perdavimas užtikrina aukštojo mokslo pagrindu tapusių vertybių tęstinumą.

Aukštosios mokyklos padeda privataus ir viešojo sektorių veiklose pritaikyti naujausias žinias, pažangiausias metodus ir moderniausias technologijas. Šią veiklą institucijos vykdo teikdamos visuomenei platų spektrą paslaugų: konsultacijas, mokymus, analizes. Aukštųjų mokyklų bendruomenės, įsitraukdamos į aktualiausių visuomenės problemų nagrinėjimą ir sprendimą, aktyviai dalyvauja viešose diskusijose ir pasitelkia savo intelektualinį potencialą šiuolaikiniam iššūkiams įveikti ir pilietinei visuomenei kurti.

Aukštojo mokslo paskirties susiaurėjimo grėsmė

Lietuvos studentų sąjunga pripažįsta, kad plačiai aukštojo mokslo funkcijos sampratai, apimančiai, bet neapsiribojančiai tikslu studentams suteikti platų išsilavinimą, gresia susiaurėjimas iki trumpalaikius tikslus tenkinančios, tik į kvalifikaciją ir greitą įsidarbinamumą po studijų orientuotos aukštojo mokslo sampratos. Stipri Europos Sąjungos, EBSCO ir verslo asociacijų balso įtaka nacionalinei švietimo politikai bei politiniai sprendimai, orientuoti į lengviausiai įvertinamų ekonominių rodiklių (pvz., įsidarbinamumas, absolventų pajamos) sutapatinimą su studijų kokybe ir aukštojo mokslo misija, yra veiksniai, skatinantys aukštojo mokslo paskirties sampratos siaurėjimą. Akademinės bendruomenės ir valstybė turi nuolat ginti plačiąją aukštojo mokslo sampratą, taip kurdamos atsvarą paminėtiems išorės veiksniams.

Lietuvos studentų sąjunga tiki, kad aukštųjų mokyklų bendruomenės turi išsaugoti vieną iš savo veiklos pagrindų ir stiprybių: dualistinę mokslinės veiklos paskirtį. Bendruomenėse turi būti puoselėjamas prigimtinis smalsumas, vedantis prie tyrimų, nagrinėjančių sudėtingiausias ir mažiausiai visuomenėje suvokiamas temas. Šalia mokslinės veiklos, plečiančios visuomenės suvokimo ribas, aukštosios

42 mokyklos turi vykdyti ir mokslinę veiklą, kuria siektų, kad naujausi atradimai kurtų tvarų ir darnų
43 pasaulį.

44 Plačiosios aukštojo mokslo sampratos siaurėjimui bei mokslinės veiklos dualistiškumo mažėjimui
45 įtakos turi ir per mažas aukštojo mokslo sektoriaus finansavimas. Esant nepakankamam aukštojo
46 mokslo institucijų finansavimui, universitetams ir kolegijoms tenka orientotis į populiariausias
47 studijų kryptis, siekiant pritraukti kuo daugiau studentų ir mažiau dėmesio skirti ne tokioms
48 populiarioms, tačiau visuomenės kultūriniam ir demokratiniam vystymuisi vienodai svarbioms studijų
49 kryptims. Mažas sektoriaus finansavimas kelia grėsmę ir mokslinės veiklos dualistiškumui. Aukštojo
50 mokslo institucijos yra priverstos orientotis į geriausiai finansuojamų, populiariausių ir labiausiai
51 pritaikomų mokslo krypčių nagrinėjimą ir mažiau dėmesio skirti pamatinį žmonių supratimą giliančių
52 temų nagrinėjimui.

53

54 Lietuvos studentų sąjunga teigia, kad bendruomenėse puoselėjant intelektualią ir kūrybišką aplinką,
55 kurioje siekiama patenkinti smalsumą ir pažinimo norą, bus kuriamas visuomenės poreikius
56 tenkinantis ir viršijantis mokslas. Atsakomybę šaliai suprantanti bendruomenė pati sieks nukreipti
57 savo tiriamąją veiklą į visuomenei aktualių problemų sprendimą ir sieks pritaikyti naujas žinias versle
58 ar valstybės valdyje.

59 **Aukštosios mokyklos vaidmuo**

60 Aukštosios mokyklos, įvertinusios savo išteklius bei padėtį ir patirtį visuomenėje, gali rinktis sutelkti
61 savo dėmesį į vienos, kelių ar visų funkcijų vykdymą. Siekiant to, valstybinis sektoriaus
62 reglamentavimas turi suteikti aukštosioms mokykloms didelę laisvę formuoti savo veiklą.

63

64 Lietuvos studentų sąjunga pripažįsta, kad siekiai vykdyti mokslinę veiklą, teikti asmenims darbo
65 rinkoje pritaikomus įgūdžius ar platų išsilavinimą, negali būti dirbtinai atskiriami, o orientuojantis į
66 vieną iš šių tikslų iš dalies yra įgyvendinami ir kiti siekiai. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos aukštosios
67 mokyklos, turėdamos ribotus finansinius ir žmogiškuosius išteklius, ir tai, kad kiekvienas besimokantis
68 aukštojoje mokykloje praleidžia ribotą laiką, Lietuvos studentų sąjunga teigia, kad Lietuvos aukštųjų
69 mokyklų tinklas turėtų būti sudarytas ir iš aukštųjų mokyklų, kurios siekia ir geba išpildyti visą spektrą
70 aukštojo mokslo funkcijų, ir iš tokių, kurios renkasi orientotis į tam tikrą specifinę funkciją.

71

72 Aukštosios mokyklos veikla turi atitikti keliamą misiją, kuri komunikuojama visuomenei pabrėžiant
73 aukštosios mokyklos unikalumą, pasirinkimą orientotis į mokslinę veiklą ar studijas, į praktines ar
74 teorines žinias, į apibrėžtą kvalifikaciją ar plačią erudiciją.

75 **Binarinė aukštojo mokslo sistema**

76 Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje veikiant dviejų tipų institucijoms: universitetams ir kolegijoms, yra
77 būtina užtikrinti, kad abiejų institucijų paskirtis būtų aiškiai suprantama visuomenei, akademeinei
78 bendruomenei, būtų tinkamai finansuojama ir reglamentuota nacionaliniais teisės aktais. Skirtingų
79 tipų aukštųjų mokyklų paskirties apibrėžtis turi užtikrinti, kad tarp universitetų ir kolegijų nekiltų
80 konkurencija, tačiau išliktų galimybė partnerystėms.

81

82 Lietuvos studentų sąjunga teigia, kad aukštojo mokslo sistemoje turi būti nustatyta aiški, o ne teorinė
83 universitetų ir kolegijų takoskyra. Aukštosios mokyklos turi kelti aukšto išankstinio pasirengimo
84 reikalavimus bendruomenės nariams ir orientuoti savo veiklą į jų misiją ir tikslus.

85

86 Universitetas turi būti intelektualinė erdvė, kurioje procesai yra grindžiami studijų ir mokslo vienovės
87 bei minties laisvės principais, kur protų ir idėjų sandūroje gimsta naujas pažinimas, kuriamos naujos
88 idėjos. Mokslinis pažinimas turi būti integruotas į studijas, kurios studentams turėtų suteikti plačią
89 erudiciją, gebėjimą mąstyti kritiškai, analizuoti įvairius reiškinius ir pritaikant žinias gerinti savo
90 aplinką. Universitetas turi būti atviras visuomenei ir jautrus jos poreikiams, jo bendruomenė –
91 įsitraukianti į pilietinį ir visuomeninį gyvenimą, prisidedanti prie aktualių diskusijų vystymo ir
92 kurianti universitetą kaip kultūrinį ir intelektualinį valstybės židinį.

93

94 Tiriamoji ir mokslinė universitetų veikla turėtų atitikti tarptautinį mokslo diskursą ir kokybės lygį, o
95 veiklos tarptautiškumo principas turėtų atsispindėti tiek studijų organizavime, tiek aukštosios
96 mokyklos gyvenime plačiąja prasme. Universitetinė studijų aplinka studentams turi užtikrinti
97 galimybes tobulinti savo įgūdžius ar įgyti naujų žinių, savarankiškai siekti užsibrėžtų tikslų ir prisidėti
98 prie vykdomos mokslinės veiklos įvairovės.

99

100 Kolegijos savo veiklą turi grįsti naujausiomis mokslinėmis žiniomis, jas integruoti į savo teikiamų
101 studijų turinį, siekti šias žinias skleisti visuomenėje per platų teikiamų paslaugų spektrą ir aprūpinti
102 visuomenę kvalifikuotais specialistais, gebančiais šią patirtį skleisti savo aplinkoje. Kolegijos savo
103 veiklą turi orientuoti į valstybinius ir regioninius poreikius, turėti išvystytus santykius su viešuoju bei
104 privačiuoju sektoriumi ir spręsti jų sėkmingą veiklą trukdančias problemas. Kolegijos studijų procese
105 turi orientotis į praktinių gebėjimų ir plataus išsilavinimo derinį, leidžiantį absolventui ne tik lengvai
106 įsiliesti į darbo rinką, bet ir nuolat atnaujinti savo žinias, reaguoti į besikeičiančią aplinką.

107 **Aukštojo mokslo prieinamumas**

108 Aukštasis mokslas, kaip institutas, siekiantis paversti visuomenę išsilavinusia ir demokratiška, turi būti
109 prieinamas visiems aukštojo išsilavinimo siekti norintiems asmenims, nepriklausomai nuo jų lyties,
110 amžiaus, kilmės, socialinės ir ekonominės padėties, tikėjimo ar kitų diskriminacinių nuostatų. Švietimo
111 bendruomenė kartu su plačiąja visuomene turėtų siekti panaikinti visus socialinius, fizinius,
112 ekonominius ir kultūrinius barjerus, trukdančius būsimiems studentams pasiekti reikiamą išankstinio
113 pasiruošimo žinių ir kompetencijų lygmenį ketinant stoti į aukštąją mokyklą. Taip pat viso studijų
114 proceso metu studentams turėtų būti teikiamas platus socialinės ir akademinės paramos priemonių
115 spektras, leidžiantis jiems įveikti jų studijų sėkmę ribojančius socialinius ir fizinius barjerus.
116 Vienintelis kriterijus, kuris gali būti taikomas aukštojo mokslo sistemos prieinamumui riboti, yra
117 išankstinio pasiruošimo, reikalingo sėkmingai studijų pradžiai, reikalavimas.

118

119 Aukštojo mokslo sėkmė yra tiesiogiai priklausoma nuo ankstesnių švietimo sistemos etapų veiklos
120 kokybės – žinių ir gebėjimų, reikalingų sėkmingai studijų pradžiai, suteikimo. Dėl to į švietimo sistemos
121 tobulinimus privalomą žiūrėti kompleksiskai, siekiant, kad visos švietimo sistemos dalys veiktų darniai
122 ir būtų atitinkamai finansuojamos, o švietimo sistemos tobulinimas turi būti nuolatinis valstybės
123 prioritetas.

124 **Visuomenės interesas ir atsakomybė**

125 Lietuvos studentų sąjunga mano, kad aukštojo mokslo trečioji misija taip pat yra svarbi aukštojo mokslo
126 paskirties dalis. Aukštosios mokyklos turi vykdyti šią misiją teikiant naudą visuomenei, jos veikla turi
127 būti atvira ir skaidri. Mokslinių pasiekimų dėka, turi būti tobulinamos viešosios paslaugos, kuriamas ir
128 vystomas verslo sektorius, optimizuojami įvairūs procesai, kuriamos darbo vietos.

129

130 Aukštąjį išsilavinimą įgiję asmenys papildo visuomenę kvalifikuota darbo jėga ir taip patenkina
131 privataus sektoriaus žmonių išteklių poreikius, kuria išsilavinusią ir pilietišką visuomenę, gebančią
132 susidoroti su dabarties ir ateities socialiniais, kultūriniais ir ekonominiais iššūkiais.

133

134 Verslas turi būti suinteresuotas, ne tik tikėtis kokybiškų rezultatų iš aukštojo mokslo, bet ir pats
135 investuoti į aukštąjį mokslą, taip prisidedant prie geresnės visuomenės kūrimo ir tobulinant aukštojo
136 mokslo lygį.

137 Aukštasis mokslas dėl savo svarbos turi būti ne tik tinkamai finansuojamas valstybės, verslo, bet ir
138 sulaukti pakankamai visuomenės bei politikų dėmesio. Lietuvos studentų sąjunga tiki, kad aukštojo
139 mokslo nauda teikiama tiek individui, tiek visuomenei yra neabejotina ir dėl to aukštąjį mokslą laikome
140 viešuoju gėriu, visuomenės interesu ir atsakomybe.

141

142
